

EVOLUȚIA CONTABILITĂȚII - INFLUENȚA EI ASUPRA ECONOMIEI MONDIALE ÎN FIECARE ETAPĂ DE DEZVOLTARE

Agnia MARCU

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: Contabilitatea a început să se dezvolte încă din Epoca Antică, prima metodă fiind registrele contabile, aceasta reprezentând și prima etapă de evoluție a contabilității. Contabilitatea este strâns legată cu economia politică astfel constituind baza teoretică pentru celelalte științe economice (statistica, matematica) și deasemenea cu științele economice de gestiune. Ca și oricare alt domeniu, contabilitatea se conduce după principii și după funcții, ce asigură o bună funcționare a entității. Contabilitatea este știința comunicării în limbajul cifrelor. Echilibrele valorice ale „științei conturilor” stăpânește spațiul economic, așa cum „numărul predomină în univers”.

Cuvinte-cheie: Evoluție; Etape; Funcții; Principii; Reprezentanți.

Trăim într-o societate în care comunicarea reprezintă principala metodă de a rezolva problemelor cu care ne întâlnim, în orice domeniu. Unul din aceste domenii îl reprezintă întreprinderea și relațiile acesteia cu mediul său, astfel întreprinderea comunică prin intermediul contabilității cu statul. Contabilitatea a apărut din necesitatea oamenilor de a cunoaște volumul de muncă folosită, averea, rezultatele activității lor, astfel ea se divizează în câteva **etape**:

- **I etapă:** din cele mai vechi timpuri până în 1495;
- **II etapă:** din 1495 până în 1800;
- **III etapă:** din 1800 până în 1989;
- **IV etapă:** din 1989 până în prezent.

I etapă: (din cele mai vechi timpuri până în 1495) Originea contabilității nu poate fi stabilită cu exactitate, totuși, din cercetările istorice s-a remarcat apariția și aplicarea ei chiar în Epoca Antică. Se consideră că cea mai veche contabilitate a fost ținută, prin anul 1211, de către bancherii din Florența, când foloseau termenii „dare” și „avere”, deveniți mai tarziu „debit” și „credit”. S-au găsit probe precum că socotelile în antichitate se țineau cu ajutorul funiilor înnodate, a mărgelilor înșirate, a creștăturilor făcute în lemn. Egiptenii, fenicienii, grecii și romanii se consideră că sunt cei care au lăsat urme de registre și sisteme de contabilitate. S-au găsit urme de registre comerciale ținute foarte regulat la romani, lucru ce era obligatoriu la ei. Aceste registre se țineau nu numai de bancheri și comercianți, dar și de fiecare cap de familie (pater familias).

În acea perioadă contabilitatea era ținută de un sclav, numit „celarius”, iar în întreprinderi mari exista și un contabil șef, numit „dispensator”.

La început materialul folosit pentru registre era bucăți de lemn acoperite cu un strat subțire de ceară și se scria cu un fier ascuțit, numit „stilete”. Cu trecerea timpului, tablele cerate erau înlocuite cu foi de papirus și apoi au apărut hârtia.

Registrele contabile utilizate de romani în Epoca Antică:

- Adversia- un registru-jurnal lunar de casă;
- Codex accepti et expensi, accepti=primire, expensi=cheltuiala, aici se țineau zilnic operațiuni de casă și operațiuni de credit, fiind deschise partizi obligatorii pentru fiecare. Contul accepti și codex erau cuprinse în fiecare partidă;
- Codex rationum, aici de deschideau conturi pentru fiecare element din care era compus patrimoniul;
- Registrul inventar, pe atunci purta denumirea de Libelus familial (Liber patrimoni), atât creanțele cât și dobânda de încasat, se potrivește cu registrul scadentar (Kalendarium).

Căderea Imperiului Roman a dus la destrămarea întreprinderilor comerciale, ceea ce a dus la lăsare utilizării acestor registre. Între anii 1100-1200 apar noile registre de contabilitate, când s-au înființat marele orașe comerciale italiene, engleze și hamburgheze. Leonardo Fibonacci din Pisa și James Pesle din Londra, au fost cei care au încercat să definească noțiunea de contabilitate în manuscrisele lor, tipărind o lucrare despre contabilitatea în partida dublă.

II etapă: (1494-1800). Această etapă e strâns legată cu lărgirea și dezvoltarea comerțului, dar și a băncilor. În această perioadă au apărut și primele bănci centrale din lume (1609 banca centrala din Olanda, Amsterdam și banca din Anglia, 1619), ele au fost un model pentru celelalte bănci centrale, inclusiv și pentru Banca Națională a Moldovei. Această etapă se caracterizează prin durabilitatea și răspândirea contabilității duble, fiind menită să îndeplinească rolul administrativ și economic. Pe de o parte avea sarcina să reflecte în

mod clar, corect și eficient afacerile și operațiile comercianților și bancherilor, dar și să permită controlul agenților.

În această etapă Luca Paciolo a scris ”Tratat de contabilitate în partida dublă”, unde a descris metodele de contabilitate întrebuințate de comercianții din Florența și Venetia, demonstrând acestor comercianți ca li se datorează existența sistemelor contabile. Prin alte cuvinte Luca Paciolo a colecționat, a sistematizat și a explicat contabilitatea, ce se folosea în timpul său, în aceste orașe și centre comerciale.

Tot în același timp Benetto Cotrugli a prezentat în mod sintetic principiile contabilității în partida dublă, în lucrarea sa ”Cu privire la comerț și comerciantul onest”.

În anul 1524, Domenico Manzoni, profesor de aritmetică și contabilitate din Venetia, a publicat ”Registru dublu cu jurnalul său”, unde s-a constatat că modelul de atunci nu se diferențiază atât de mult de modelul de astăzi.

III etapă: (1800 până în 1989), această etapă e accentuată prin faptul că rolul contabilului a crescut în raporturile dintre asociați-acționari și conducerea entității, s-a dedicat mai multă atenție bilanțului și contului de rezultate. S-a dezvoltat activitatea analitică și s-a divizat contabilitatea generală de cea analitică.

Un reprezentant în această perioadă a fost Edmond Degranges, cu lucrarea sa ”La thème des livres rendue facile ou nouvelle methode d'enseignement”. Autorul în această lucrare expune metoda de contabilitate, tot aici autorul face o clasificare a conturilor în conturi de valoare, de rezultate și de persoane.

Adolphe *Guilbault* în anul 1865 a publicat o lucrare intitulată ”Traité de comptabilité” în, care descrie contabilitatea mai organizat, ce este și astăzi consultată cu multă utilitate.

Pe teritoriul Românesc, contabilitatea a luat amploare abia la jumătatea sec. al XIX-lea, atunci când la Galați și București se înființează școli de contabilitate. În învățământul superior, contabilitatea a fost predată pentru prima dată de către profesorul Ion Ionescu de la Brad, în 1870, prin lucrarea sa ”Lecțiuni elementare de agricultură”, iar primul curs cu caracter contabil a fost predat în 1873. Contabilitatea a avut o diferență de aproape 3 decenii față de țările europene occidentale, deoarece relațiile de producție capitalistă au apărut cu întârziere în spațiul nostru.

În această perioadă apar un șir de teorii, ce au încercat să explice înregistrările în conturi, să evalueze practicile contabile după baze științifice, ce au contribuit la progresul contabilității. Tot în această perioadă s-au publicat principiile contabile genurile acceptate în SUA în urma crizei din anii '30, unde se cerea ca Situațiile financiare americane să prezinte cinstit patrimoniul și rezultatele acestuia, conform principiilor contabile.

După Al Doilea Razboi Mondial, în perioada socialistă, sistemul de contabilitate românesc servea interesele statului întemeiat pe programarea centralizată a tuturor domeniilor de activitate, acest lucru s-a efectuat până în 1989, astfel începându-se a patra etapă a contabilității, prin faptul că s-au produs reforme în toate domeniile de activitate, inclusiv și la nivelul contabilității.

IV etapă: (din 1989 până în prezent), această etapă se diferențiază prin faptul că a avansat cercetările științifice în domeniul contabilității și s-a ajuns la concluzia că în majoritatea țărilor contabilitatea entităților se sprijină pe un vocabular și pe reguli comune și realizează documente de sinteză a carui conținut este asemănător.

Această etapă mai este numită și perioada de maturizare a contabilității. În această perioadă contabilitatea deja și-a făcut apariția în toate țările și se conturează în fiecare țară diferit, având principii, funcții și metode comune.

În Republica Moldova în 2007 s-a republicat Legea Contabilității (nr 113), care la 01.01.2019 a fost o parte modificată. Prin aceste modificări ei au avut ca obiectiv:

- să simplifice cerințele contabile;
- să mărească claritățile și comparabilitățile, pentru a avea un acces mai mare la finanțe, pentru a reduce costurile de capital și să contribuie la o mai bună funcționare a pieșei unice;
- să protejeze necesitățile esențiale ale utilizatorilor prin afișarea informațiilor contabile necesare lor.

Obiectivele contabilității:

- Să livreze informațiile necesare pentru elaborarea planurilor și programelor de activitate economică;
- A garanta observarea și controlul valoric al activităților derulate, acest obiectiv are ca scop să înregistreze cronologic și periodic operațiile economice și financiare, modificarea informațiilor cu privire la situația patrimoniului sunt necesare atât nevoilor proprii a entității, cât și în relațiile cu clienții, furnizorii, băncile, cu organele fiscale, acționari și alte persoane fizice sau juridice;
- Să încredințeze verificarea totală a patrimoniului prin notarea existențelor și mișcărilor elementelor patrimoniale, pe categorii, pe locuri de depozitare sau păstrare, etc.;

- Să transmită informațiile utile pentru întocmirea Situațiilor financiare, ce marchează imaginea cinstită a patrimoniului, a situației financiare și a rezultatelor obținute, astfel aceste informații să fie utilizate pentru luarea de decizii de către toți utilizatorii.

Funcțiile contabilității:

1. *Funcția de înregistrare și prelucrare a datelor*, se bazează pe înregistrarea proceselor și fenomenelor economice ce apar în cadrul entităților și se pot exprima valoric;
2. *Funcția de informare*, constă în furnizarea de informații privind organizarea și activitatea patrimoniului, a situație financiare și a rezultatelor obținute în scopul stabilirii deciziilor;
3. *Funcția de control* este în stânsă legătură cu funcția de informare. Constă în controlarea cu ajutorul informațiilor contabile cum sunt păstrate și utilizate valorile materiale și bănești, valorile de gospodărie a resurselor, etc.;
4. *Funcția juridică*. Această funcție ajută entitatea la soluționarea unor neînțelegeri, prin documentele primare și datele din contabilitate, fiind un mijloc de probă în justiție pentru a confirma existența unor operații economice;
5. *Funcția previzională*. Informațiile transmise de contabilitate sunt utilizate la determinarea inclinațiilor viitoare ale fenomenelor și proceselor economice.

Principiile de bază ale evidenței contabile:

- *Principiul activității activității*, constă în continuarea activității întreprinderii în mod normal într-un viitor prevăzut, fără a intra în stare de desființare sau de reducere sensibilă a activității.
- *Principiul permanenței metodelor*, constă în faptul că se aplică mereu aceleași reguli și norme privind evaluarea, înregistrarea în contabilitate și prezentarea elementelor patrimoniale și a rezultatelor, asigurând comparabilitatea în timp a informațiilor contabile;
- *Principiul prudenței*, constă în a nu supraevalua elementelor de activ și veniturile, respectiv subevaluarea elementelor de pasiv și cheltuielile, ducând cont de riscurile, pierderile, activitățile anului curent și precedent;
- *Principiul contabilității de angajamente*, constă în înregistrarea veniturilor și cheltuielilor pe măsură ce ele câștigă sau se produc, reflectându-se în Situațiile financiare pentru perioada la care se referă, indiferent de momentul încasării sau plății;
- *Principiul necompensării*, elementele de activ și de pasiv să fie evaluate și înregistrate în contabilitate separat, astfel pentru fiecare element patrimonial cu substanță materială trebuie să se deschidă un cont separat în contabilitate;
- *Principiul concordanței cheltuielilor cu veniturile*, se marchează concomitent în contabilitate și-n Situațiile financiare cheltuielile și veniturile ocazionate de unele și aceleași operațiuni economice.;
- *Principiul priorității conținutului asupra formei*, metodele alese în politica de contabilitate trebuie să fie îndreptate spre a înfățișa operațiunile economice în contabilitate, pronind atât de la forma juridică a acestora, cât și de la conținutul economic și situația economică în care ele au fost efectuate;
- *Esențialitatea*, informația trebuie să fie esențială pentru evaluarea și luarea de decizii de către utilizatori. Este esențială atunci când lipsa sau insuficiența poate influența deciziile utilizatorilor adoptate de ei în baza Situațiilor financiare.

Informația contabilă în mediul economic, ”reprezintă cea mai importantă sursă de informare a unei națiuni” după cum a afirmat Emil Horomnea în ”Bazele contabilității. Concepte și aplicații. Iași, 2004”. Contabilitatea asigură o conducere eficientă, o administrare a actualei situații cu multiple fenomene de criză, luarea de decizii pe baza unui sistem de informații reale, adecvate și transmise în timp util. Schimbările și creativitatea profesiei contabile sunt sprijinite de avalanșa de noi provocări pe care dezvoltarea comerțului și a producției în sectorului serviciilor, sporirea numărului de entități economice de toate tipurile și creșterea activității bursiere, a tranzacțiilor financiare, dezvoltarea instituțiilor de credit, influențele de natură inflaționistă, etc. Toate aceste schimbări macro- și microeconomice provoacă modificări continue în mărimea și structura patrimoniului unei entități economice. De aici putem distinge că profesia contabilă câștigă mereu o atenție sporită din partea specialiștilor.

Bibliografie:

1. <http://www.scritub.com/economie/contabilitate/evolutia-contabilitatii-de-la-95982.php>
2. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/37.influenta0proceselor%de%armonizare%contabila%asupra%comunicarii%economico_financiare.pdf
3. <http://www.scritub.com/economie/contabilitate/bazele-contabilitati-rolul-si-95461.phps>